

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

เทศบาลตำบลเจริญราษฎร์ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗
เทศบาลตำบลเจริญราษฎร์ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

๑. ความเสี่ยงการทุจริต

หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

๒. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริตโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสินบน การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายใน ที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการวางจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาย่อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีให้นำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๓. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้มาก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานรวมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานใน) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบทานเป็นลักษณะ Post-Decision

๔. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

กรอบตามหลักของการควบคุมภายในองค์กร ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Cofnmitfee of Sponsining Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ สำหรับมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

- หลักการที่ ๑ องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม
- หลักการที่ ๒ คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผู้กำกับดูแล
- หลักการที่ ๓ คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจสั่งการชัดเจน
- หลักการที่ ๔ องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน
- หลักการที่ ๕ องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อผู้ควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลักการที่ ๖ กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ ๗ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ ๘ พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

หลักการที่ ๙ ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

หลักการที่ ๑๐ ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ ๑๑ มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินการต่อไป

หลักการที่ ๑๒ ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

หลักการที่ ๑๓ องค์กรข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ ๑๔ มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินการต่อไปได้

หลักการที่ ๑๕ มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบ

ต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ กิจกรรมการกำกับและประเมินผล (Monitoring Activities)

หลักการที่ ๑๖ ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ ๑๗ ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและ

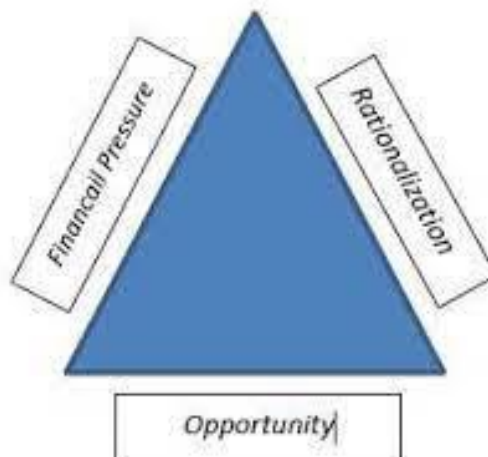
เหมาะสม

ทั้งนี้ องค์ประกอบ การควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบ และหลักการจะต้อง Present&Function (มีอยู่จริงและนำไปปฏิบัติได้) อีกทั้งทำงานอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน จึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

๕. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

องค์ประกอบของการทุจริต หรือสามเหลี่ยมการทุจริต (The Fraud Triangel)

๖. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

เทศบาลตำบลเจริญราษฎร์ จะแบ่งความเสี่ยงการทุจริตประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๖.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

๔.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ

๔.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง

๔.๔ ความเสี่ยงการทุจริตในการบริหารงานบุคคล

๗. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพตติมิชอบ

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๒ ระดับความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๓ มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๑ การระบุความเสี่ยง

ให้รวบรวมข้อมูลความเสี่ยง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรือเคยรับรู้มาก่อน แล้วคาดการณ์ว่า จะมีโอกาสเกิดขึ้นอีก (Known factor) หรือปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้า ในอนาคต เป็นความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น ในโครงการ/กิจกรรม หรือในกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ (Unknown factor)

ตารางที่ ๑ ระบุความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยง	
		Known factor	Unknown factor
การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	- เจ้าหน้าที่มีการรับเรียกสินบน เพื่อช่วยให้การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตง่ายขึ้น หรือได้รับการ ยกเว้นหรือไม่เป็นไปตามกฎหมาย		√
การใช้อำนาจตามกฎหมาย/ การให้บริการตามภารกิจ	- มีการเรียนรับผลประโยชน์ในการ พิจารณาเสนอขออนุมัติโครงการ และงบประมาณที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับผู้บริหารสนับสนุนโครงการ ในพื้นที่		√
การจัดซื้อจัดจ้าง	- มีการเรียกรับสินบนเพื่อให้การ จัดทำ TOR ในการกำหนด คุณสมบัติเฉพาะของวัสดุและ ครุภัณฑ์ ที่จัดซื้อจัดจ้างเอื้อ ประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้างรายใดราย หนึ่ง		√
การบริหารงานบุคคล	- มีการเรียกรับสินบนเพื่อเอื้อ ประโยชน์ หรือให้การช่วยเหลือ ในการสรรหาพนักงานจ้าง		√

หมายเหตุ :

1. ความเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้น หรือคาดว่าจะเกิดขึ้นสูง ให้ใส่ ✓ เครื่องหมายในช่อง Known Factor
2. หากไม่เคยเกิดหรือไม่เคยมีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตควรมีโอกาสเกิดขึ้นให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง Unknown Factor

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

นำข้อมูลจากตารางที่ ๑ มาวิเคราะห์เพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงของการทุจริต ของแต่ละโอกาส / ความเสี่ยงการทุจริต ออกตามรายสีไฟจราจร เขียว เหลือง ส้ม แดง โดยระบุสถานะของความ เสี่ยงใน ช่องสีไฟจราจร

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวัง ในระหว่างปฏิบัติงานตามปกติควบคุมดูแลได้
- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ
- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คน ที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ สถานะความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตตามพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	- เจ้าหน้าที่ที่มีการรับเรียกสินบน เพื่อช่วยให้การพิจารณาอนุมัติ อนุญาตง่ายขึ้น หรือได้รับการยกเว้น หรือไม่เป็นไปตามกฎหมาย	✓			
การใช้อำนาจตามกฎหมาย/ การให้บริการตามภารกิจ	- มีการเรียนรับผลประโยชน์ในการพิจารณาเสนอขออนุมัติโครงการและงบประมาณที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับผู้รับ การสนับสนุนโครงการในพื้นที่	✓			
การจัดซื้อจัดจ้าง	- มีการเรียกรับสินบนเพื่อให้การจัดทำ TOR ในการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของวัสดุและครุภัณฑ์ ที่จัดซื้อจัดจ้างเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง	✓			
การบริหารงานบุคคล	- มีการเรียกรับสินบนเพื่อเอื้อประโยชน์ หรือให้การช่วยเหลือในการสรรหาพนักงานจ้าง	✓			

ขั้นตอนที่ ๓ มาตรการในการบริหารจัดการ ความเสี่ยง (Risk Matrix)

เทศบาลตำบลเจริญราษฎร์ ได้จัดทำมาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗
ตารางที่ ๓ สถานะความเสี่ยง

ความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ สินบนของการดำเนินงาน หรือการปฏิบัติหน้าที่ตาม ภารกิจของหน่วยงาน	เหตุการณ์ ความเสี่ยง	ระดับ ของ ความเสี่ยง	มาตรการในการบริหาร จัดการความเสี่ยง	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวกใน การพิจารณาอนุญาตของ ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	- เจ้าหน้าที่มีการรับเรียก สินบน เพื่อช่วยให้การ พิจารณาอนุมัติ อนุญาต ง่ายขึ้น หรือได้รับการยกเว้น หรือไม่เป็นไปตามกฎหมาย	ต่ำ	- ประกาศนโยบาย No Gift Policy - จัดทำแผนผังขั้นตอน การปฏิบัติงานตาม กฎหมาย - จัดทำคู่มือการให้บริการ ประชาชน	๑ ต.ค. ๖๖- ๓๐ ก.ย. ๖๗	ทุกส่วน ราชการ
การใช้อำนาจตาม กฎหมาย/ การให้บริการตามภารกิจ	- มีการเรียนรับผลประโยชน์ ในการพิจารณาเสนอ ขออนุมัติโครงการและ งบประมาณที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับผู้รับการสนับสนุน โครงการในพื้นที่	ต่ำ	- การสร้างความตระหนัก เรื่องการแสวงหาประโยชน์ เพื่อตนเอง - ชี้แจงและแจ้งเวียนให้เกิด ความรู้ความ เข้าใจและ สร้างความตระหนักใน การเป็น ข้าราชการที่ดี - ตรวจสอบ กำกับ ดูแล ใหญ่ปฏิบัติตาม ระเบียบ การเบิกจ่ายการเงินและ การคลังอย่างเคร่งครัด	๑ ต.ค. ๖๖- ๓๐ ก.ย. ๖๗	ทุกส่วน ราชการ
การจัดซื้อจัดจ้าง	- มีการเรียกรับสินบนเพื่อ ให้การจัดทำ TOR ในการ กำหนดคุณลักษณะเฉพาะ ของวัสดุและครุภัณฑ์ ที่จัดซื้อจัดจ้างเอื้อประโยชน์ ให้แก่ผู้รับจ้างรายใดราย หนึ่ง	ต่ำ	- จัดทำมาตรการส่งเสริม ความโปร่งใสในการจัดซื้อ จัดจ้าง - ผู้บังคับบัญชามีการ ควบคุมและติดตามการ ทำงานอย่างใกล้ชิดและ กำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ตามระเบียบอย่างเคร่งครัด - จัดส่งบุคลากรเข้ารับการ อบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ด้านพัสดุ	๑ ต.ค. ๖๖- ๓๐ ก.ย. ๖๗	งานพัสดุ
การบริหารงานบุคคล	- มีการเรียกรับสินบนเพื่อ เอื้อประโยชน์ หรือให้การ ช่วยเหลือในการสรรหา พนักงานจ้าง	ต่ำ	- มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินการ สรรหาและเลือกสรร พนักงานจ้าง เจ้าหน้าที่รับ สมัคร และตรวจคุณสมบัติ ด้วยความยุติธรรม - ประกาศรับสมัครและ ดำเนินการสรรหาด้วย ความโปร่งใส	๑ ต.ค. ๖๖- ๓๐ ก.ย. ๖๗	งานการ เจ้าหน้าที่